

Organizația
Mondială a Sănătății

BIROUL REGIONAL PENTRU Europa

SĂNĂTATE 2020

Un cadru european de politici
pentru susținerea acțiunilor vizând
sănătatea și bunăstarea populației
la nivelul guvernului și a societății

**Organizația
Mondială a Sănătății**

BIROUL REGIONAL PENTRU **Europa**

**Sănătate 2020:
un cadru european de politici pentru
susținerea acțiunilor vizând sănătatea
și bunăstarea populației la nivelul
guvernului și a societății**

Cele 53 de țări din regiunea europeană au aprobat în cadrul sesiunii Comitetului Regional pentru Europa al OMS din septembrie 2012 un nou cadru vizând politicile de sănătate pentru regiune, Sănătate 2020, bazat pe dovezi și pe valoare. Sănătate 2020 se axează pe îmbunătățirea sănătății pentru toți și reducerea inegalităților din sector printr-un management al sănătății mai eficient și o guvernare mai bună. Strategia se axează pe problemele majore existente în domeniul sănătății în acest moment. Aceasta identifică patru domenii prioritare pentru acțiunea politicilor și este inovativă în ceea ce privește răspunsurile la toate nivelele și sectoarele guvernului și societății, accentuând dezvoltarea căilor de rezistență a comunităților la factorii negativi externi, facilitând și extinzând drepturile și oportunitățile cetățenilor și creând medii favorabile. Strategia detaliază aspectele legate de consolidarea rolului serviciilor de sănătate publică și a sistemului de sănătate. Strategia Sănătate 2020 a fost aprobată în două forme: un cadru european de politici pentru susținerea acțiunilor vizând sănătatea și bunăstarea populației la nivel de guvern și societate, acesta fiind un document pentru politicieni și cei care elaborează politici, precum și o versiune mai detaliată, respectiv Sănătate 2020: un cadru de politici și strategie, care oferă mai multe detalii operaționale. Implementarea strategiei Sănătate 2020 în toate țările reprezintă în prezent provocarea prioritară pentru întreaga regiune.

Cuvinte cheie

HEALTH POLICY
HEALTH SYSTEMS PLANS
DELIVERY OF HEALTH CARE
REGIONAL HEALTH PLANNING
INTERNATIONAL COOPERATION
PUBLIC HEALTH
EUROPE

Toate întrebările cu privire la publicație vor fi adresate Biroului OMS Regional pentru Europa:

Publicații
Biroul OMS Regional pentru Europa
UN City
Marmorvej 51
DK-2100 Copenhagen Ø, Danemarca

Sau completați o solicitare online pentru documentare, informație cu privire la sănătate sau permisiunea de a cita sau traduce, pe site-ul web al Biroului Regional (<http://www.euro.who.int/pubrequest>).

© Organizația Mondială a Sănătății 2013

Toate drepturile rezervate. Biroul Regional pentru Europa al Organizației Mondiale a Sănătății salută solicitările pentru permisiunea de a reproduce sau traduce publicațiile sale, parțial sau în totalitate.

Denumirile utilizate și prezentarea materialului în această publicație nu implică exprimarea de opinii din partea OMS cu privire la statutul juridic al vreunei țări, teritoriu, oraș sau regiune, sau al autorităților acestora, sau cu privire la delimitarea frontierelor sau granițelor acestora. Liniile punctate de pe hărți reprezintă liniile aproximative de frontieră, în privința cărora încă nu s-a ajuns la un numitor comun.

Mențiunile cu privire la anumite companii sau anumite produse ale unor producători specifici nu implică avizarea sau recomandarea acestora de către OMS drept preferință față de alte produse de aceeași natură, care nu sunt menționate în text. Cu excepția cazurilor de erori și omisiuni, denumirile produselor brevetate sunt distinse prin litere inițiale majuscule.

OMS a luat toate măsurile de precauție rezonabile pentru a verifica informația conținută în prezenta publicație. Totuși, materialul publicat este distribuit fără nici o garanție, fie exprimată în mod expres sau implicită. Responsabilitatea vizând interpretarea și utilizarea materialului ține de cititor. OMS nu va fi în nici un caz responsabilă de daunele survenite drept urmare a utilizării prezentului material. Viziunile exprimate de către autori, redactori sau experți nu reprezintă neapărat deciziile sau poziția politicii declarate a OMS.

Designul publicației și al copertei: Christophe Lanoux, Paris, Franța

Extras	ii
Cuvânt înainte	iv
Cuvânt înainte	v
Sănătatea este o resursă și un bun societal major	1
O bază solidă de valori: atingerea celui mai înalt standard realizabil de sănătate	2
Argumente sociale și economice substanțiale în favoarea necesității de a îmbunătăți starea de sănătate	2
Obiectivele strategice ale strategiei Sănătate 2020: respectarea deplină a principiilor echității sociale și perfecționarea guvernării strategice pentru sănătate	3
Îmbunătățirea sănătății pentru toți și reducerea inegalităților în sănătate	4
Perfecționarea management-ului și a guvernării participative pentru sănătate	4
Conlucrarea în domeniul priorităților strategice comune pentru sănătate	6
Domeniul de prioritate 1. Investițiile în sănătate la toate etapele vieții și abilitarea cetățenilor	7
Domeniul de prioritate 2. Abordarea provocărilor majore din Europa în domeniul sănătății: bolile transmisibile și netransmisibile	8
Domeniul de prioritate 3. Fortificarea sistemelor de sănătate centrate pe persoană, capacităților sănătății publice și pregătirii, supravegherii și răspunsului la situațiile excepționale	10
Domeniul de prioritate 4. Sporirea nivelului de rezistență a comunităților și crearea unor medii de susținere	11
Cooperarea: valoare adăugată prin parteneriate	12
Sănătate 2020, un scop comun și o responsabilitate partajată	14

Cuvânt înainte

Strategia „Sănătate 2020”: un cadru european de politici pentru susținerea acțiunilor vizând sănătatea și bunăstarea populației la nivel de guvern și societate stabilește o agendă ambițioasă și de perspectivă în domeniul ocrotirii sănătății populației. Stabilirea unei înțelegeri la nivelul tuturor celor 53 de state membre ale regiunii europene a OMS asupra acestui cadru a survenit la un moment crucial. Odată cu apropierea de anul 2015 și a termenelor limită pentru realizarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului, politica dată va ajuta la poziționarea sănătății în rândul următoarei generații de obiective globale.

Acest cadru cristalizează toate lecțiile însușite pe parcursul ultimilor ani cu privire la rolul și importanța sănătății. Atingerea unui nivel maxim de sănătate la toate etapele vieții nu este un privilegiu pentru unii, ci un drept fundamental pentru toți. O stare bună a sănătății este o valoare și o adevărată sursă a stabilității economice și sociale. Aceasta este un factor-cheie pentru reducerea sărăciei, un element care contribuie la dezvoltarea durabilă, fiecare cetățean având de beneficiat. Cel mai important este faptul că indicatorii buni de sănătate nu mai reprezintă rezultatul unui singur sector: îmbunătățirea durabilă a sănătății populației cu respectarea principiului echității sociale este, de fapt, un produs al unor politici efective realizate la toate nivelele guvernului și al unor eforturi de colaborare depuse de către toate segmentele societății.

Acestea sunt factorii care se constituie într-un fir roșu pe parcursul întregii strategii. Regiunea se confruntă cu niște provocări considerabile, care urmează să fie gestionate. Disparitățile inechitabile din domeniul sănătății, existente între țări, dar și în cadrul acestora, reflectă barierele sociale și economice care divizează societatea. Odată cu agravarea presiunilor economice și creșterea costurilor serviciilor de sănătate, sporește riscul excluziunii sociale și deseori anume cei care au cele mai mari nevoi medicale sunt cei mai marginalizați. În același timp, este cunoscut faptul că societatea contează pe prestarea unor servicii care să se bazeze pe cele mai noi și cele mai performante tehnologii, lucru care, în combinație cu profilul în permanentă schimbare al maladiilor populației îmbătrânite, induce presiuni enorme asupra bugetului. Pentru ca obiectivul cu privire la acoperirea universală cu asistență medicală să devină o realitate în țările din regiune, sunt necesare abordări și perspective noi. În perspectivă, cheia succesului ar putea fi schimbarea mentalității actorilor care elaborează politici de sănătate, prestatorilor de servicii și membrilor publicului general, astfel încât serviciile de sănătate să nu mai fie percepute drept simple acțiuni de combatere a maladiilor, ci un mecanism care să plaseze accentul pe promovarea sănătății și a bunăstării. Realizarea acestui scop presupune voință politică, inovații tehnice și administrative, precum și modificarea modului de alocare și utilizare a resurselor.

Cadrul pentru Europa se află într-o strânsă corelare cu cel de-al doispzezecelea Program General de Activitate al OMS, constituind o oglindire practică a unui program de reforme al OMS, orientat spre eficientizarea răspunsului OMS față de necesitățile statelor membre, într-o lume aflată într-o continuă schimbare. Pentru realizarea obiectivelor stipulate în acest cadru de politici din regiunea europeană, la fel ca și în celelalte regiuni, este necesar ca organizațiile internaționale să colaboreze nu doar cu ministerele de resort, ci și cu organismele corespunzătoare din cadrul guvernului, cu colegii din alte organizații internaționale, activitatea cărora influențează domeniul sănătății, precum și cu mediul de afaceri, cu instituțiile academice și cu societatea civilă. Cadrul de politici pentru Europa ne indică asupra căii de urmat în viitor, dar și asupra unor noi abordări vizând îmbunătățirea stării de sănătate și sporirea nivelului de bunăstare în interesul națiunilor din întreaga lume.

Margaret Chan
Director General OMS

Cuvânt înainte

Este o adevărată plăcere să vă prezint bazele strategiei Sănătate 2020, cadrul european de politici în domeniul sănătății. Oricine ați fi, președinte, prim-ministru, primar, persoană care elaborează politici, specialist în sănătate publică, sau activist comunitar, strategia Sănătatea 2020 conține informații care vă vor ajuta să luați decizii înțelepte, ținând cont de aspectele care vizează sănătatea, securitatea și fezabilitatea economică.

Peisajul secolului XXI din domeniul sănătății se caracterizează printr-o interdependență în creștere la nivel global, regional, național și local și un set complex de factori interdependenți care influențează starea de sănătate și bunăstarea națiunilor. De exemplu, cu toții ne confruntăm cu problema analizei și integrării diversilor actori și a serviciilor sectoriale (precum ar fi cele privind asigurarea cu locuințe, apă, energie, produse alimentare și asistență medicală) necesare pentru menținerea sănătății și bunăstării cetățenilor, familiilor lor și societății în întregime. Cu toții cunoaștem faptul că starea proastă a sănătății duce la pierderea potențialului de viață, cauzează suferință și disperare, precum și irosirea resurselor. Abordarea acestor provocări la orice nivel – personal, instituțional, comunitar, municipal sau național – necesită acțiuni chibzuite, strategice și bine-coordonate. Din acest punct de vedere, cele 53 de state membre ale regiunii europene a OMS au conlucrat împreună și au aprobat strategia Sănătate 2020 drept un reper pentru susținerea unor astfel de acțiuni.

Strategia elaborează o viziune asupra sănătății publice, ca fiind o rețea dinamică de actori interesați aflați la toate nivelele societății, care susțin unele acțiuni cu scop comun în întreaga regiune. Toate recomandările aduse în strategia Sănătate 2020 sunt bazate pe dovezi. Elaborarea acestei politici a implicat activ un număr mare de experți. Scopul nostru pe tot parcursul elaborării strategiei a fost acela de a compila în cadrul acesteia cele mai bune dovezi disponibile în domeniul politicilor de sănătate publică.

Bazându-se pe o revizuire extinsă a dovezilor publicate și a datelor experimentale, precum și pe o consultare participativă cu implicarea actorilor din întreaga regiune, elaborarea strategiei „Sănătate 2020” a servit drept stimulent pentru regândirea mecanismelor, proceselor, relațiilor și aranjamentelor instituționale curente vizând sănătatea publică. Drept consecință a acestui proces, strategia „Sănătate 2020” reprezintă o sursă regională unică care ne va permite să învățăm din experiențele obținute în practică, să stabilim noi priorități și să găsim modalități mai eficiente de coordonare a activităților cu toate sectoarele societății, direcționate spre îmbunătățirea sănătății și sporirea bunăstării populației.

Strategia „Sănătate 2020” recunoaște și salută vasta diversitate a abordărilor și a sistemelor de sănătate existente în regiunea europeană. Aceasta nu-și propune drept scop să uniformizeze sistemele de sănătate locale și naționale, ci să le perfecționeze și eficientizeze. Odată cu adoptarea acestei strategii, toate țările și-au exprimat acordul în privința a două obiective comune: necesitatea de a îmbunătăți sănătatea pentru toți și de a reduce lacunele în ceea ce privește indicatorii sănătății și necesitatea de a consolida management-ul și guvernarea participativă în scopul sănătății.

Identificând căile de abordare ale acestor obiective, strategia „Sănătate 2020” propune noi forme de guvernare strategică în scopul sănătății, conform cărora sănătatea și bunăstarea populației sunt percepute drept responsabilități ale întregii societăți și ale întregului guvern, încurajând participarea publică activă în procesul de elaborare și implementare a politicilor.

Strategia Sănătate 2020 utilizează argumentarea socio-economică pentru îmbunătățirea indicatorilor de sănătate și prezintă o argumentare științifică solidă a necesității investițiilor și măsurilor practice prin intermediul unor abordări integrate față de promovarea sănătății, prevenirea bolilor și sporirea nivelului de bunăstare a populației. Strategia mai descrie și acțiunile axate pe determinanții sociali, care constau în elaborarea unor abordări de integrare a sănătății în toate politicile din toate sectoarele întru îmbunătățirea sănătății tuturor și reducerea efectului absolut al determinanților sociali asupra întregii populații, precum și realizarea unor intervenții orientate către persoanele dezavantajate social.

Strategia identifică noi sisteme de management și colaborare, capabile să încurajeze abordările inovative privind mobilizarea socială pentru dezvoltarea echitabilă, durabilă și responsabilă a domeniului sănătății.

Strategia Sănătate 2020 prezintă detalii cu privire la o varietate de modalități inovative și efective de abordare a provocărilor complexe cu care se confruntă la moment sănătatea publică. Se propun un șir de strategii și intervenții pentru abordarea provocărilor majore la diverse etape din viața omului, cauzate de bolile

transmisibile și cele netransmisibile. Această politică identifică posibilitățile de corelare a intervențiilor clinice și acțiunilor axate pe respectarea principiului echității sociale, pe determinanții sociali ai sănătății, precum și pe resursele necesare pentru sistemul sănătății – cum ar fi resursele umane și medicamentele de calitate, în scopul consolidării aranjamentelor de finanțare a sectorului sănătății și fortificarea guvernării strategice în scopul sănătății.

Articulând un set comun de valori, dovezi și experiență, strategia Sănătate 2020 oferă o platformă pentru parteneriat și cooperare. Aceasta încurajează implicarea tuturor segmentelor populației în calitate de element central în procesul de planificare, elaborare, implementare și monitorizare a politicilor de sănătate la toate nivelele. Politica europeană cuprinde argumente temeinice pentru abilitarea cetățenilor, consumatorilor și pacienților drept un factor important pentru îmbunătățirea indicatorilor de sănătate. Documentul mai face apel și la implicarea activă a profesioniștilor medicali.

Care va fi aportul OMS? Biroul Regional va acorda sprijin țărilor în vederea adaptării strategiei Sănătate 2020 în următoarele direcții: analiza situației în domeniul sănătății publice; identificarea resurselor și a activelor existente; încurajarea angajamentului politic din partea președinților și primilor-miniștri; parvenirea cu recomandări de politici și monitorizarea progresului; susținerea bunei guvernări și a management-ului în domeniul sănătății; formularea unor mecanisme pentru abordări destinate întregii societăți și întregului guvern; asistență în dezvoltarea capacităților instituționale.

Au fost elaborate două documente cheie de suport pentru strategia Sănătate 2020. Cadrul european de politici pentru susținerea acțiunilor vizând sănătatea și bunăstarea populației la nivel de guvern și societate oferă politicienilor, factorilor de decizie și persoanelor care elaborează politici, precum și practicienilor, valorile cheie și principiile de acțiune necesare pentru implementarea strategiei, ținând cont de particularitățile locale. Versiunea desfășurată, denumită Cadrul de politici și strategia Sănătate 2020, oferă mai multe detalii vizând dovezile existente, fiind menită celor care se ocupă de elaborarea și implementarea politicilor la nivel operațional.

Sunt ferm convinsă că strategia Sănătate 2020 aduce o valoare adăugată activității noastre individuale și colective, fiind îndreptată spre îmbunătățirea sănătății și a bunăstării, servind drept o sursă unică pentru consolidarea prosperității și a unui viitor mai bun pentru țările și națiunilor din regiune. Bazându-ne pe valorile și abordările strategiei Sănătate 2020 și aliniind activitatea noastră zilnică la acestea, vom putea să edificăm o Europă mai sănătoasă pentru noi și copiii noștri.

Zsuzsanna Jakab
Director Regional OMS pentru Europa

„Dreptul de a se bucura de cel mai înalt standard realizabil de sănătate este un drept fundamental al fiecărei ființe umane”.

Constituția OMS

Stimate prim-ministru, ministru, primar sau deputat,

Sănătatea oamenilor stă la baza dezvoltării sociale și economice și contribuie la soluționarea mai eficientă a problemelor identificate în toate sectoarele societății. Între timp, criza economică și fiscală cu care se confruntă multe țări reprezintă niște provocări serioase și potențiale riscuri care subminează progresul pozitiv deja obținut. Totuși, aceasta mai reprezintă și o oportunitate importantă pentru a ne reorienta și reînnoi eforturile de îmbunătățire a sănătății tuturor persoanelor.

Toate sectoarele și toate nivelele conducerii de stat contribuie la crearea sănătății. **Implicarea dumneavoastră pentru sănătate și bunăstare ar putea însemna mult** pentru cetățenii țării, statului, regiunii sau orașului vostru, precum și pentru regiunea europeană în general.

Susținerea strategiei Sănătate 2020 este cu adevărat foarte importantă.

„Noi ne dorim ca îmbunătățirea sănătății și bunăstării pentru toți să fie unul din drepturile fundamentale ale omului. Nu poți cumpăra sănătatea cu bani. Șanse mai mari de succes ar avea politicile bune pentru promovarea și asigurarea echității sociale. Trebuie să abordăm cauzele fundamentale (ale stării proaste de sănătate și inegalităților), prin intermediul unei abordări bazate pe determinanții sociali și care ar implica întregul guvern și toată societatea”.

Margaret Chan,
Director General OMS

Cele 53 state membre ale regiunii europene a OMS au convenit asupra unui cadru nou de politici, **Sănătate 2020. Scopul lor comun este acela de „a îmbunătăți semnificativ starea de sănătate și de a ridica nivelul de bunăstare a populației, precum și de a reduce inegalitățile în domeniul sănătății, de a consolida sănătatea publică și de a asigura sisteme de sănătate axate pe populație care să fie universale, echitabile, durabile și de o calitate înaltă”.**

Sănătate 2020 recunoaște diversitatea țărilor din regiune. Această politică este destinată unei mari varietăți de persoane, atât în cadrul sistemului de stat, cât și în afara acestuia, inspirând și oferind modalități optime de abordare a provocărilor complexe vizând sănătatea secolului XXI. Cadrul dat confirmă valorile politicii „Sănătate pentru toți” și, fiind susținut de dovezile expuse în documentele însoțitoare, identifică două direcții strategice cheie și patru domenii prioritare pentru acțiuni strategice. Sănătate 2020 se bazează pe experiențele obținute în cadrul implementării politicilor anterioare, Sănătate pentru toți, pentru a ghida atât statele membre, cât și Biroul Regional pentru Europa al OMS.

Sănătatea este o resursă și un bun societal major

O stare bună a sănătății este în beneficiul tuturor sectoarelor și a întregii societăți, fiind o resursă de neprețuit. Sănătatea și bunăstarea sunt factorii cheie ai dezvoltării sociale și economice, precum și o prioritate majoră pentru viețile tuturor persoanelor, familiilor și comunităților. Sănătatea precară, însă, generează pierderea potențialului de viață, cauzează disperare și suferință, irosind resursele în toate sectoarele. Abilitarea persoanelor cu posibilitatea de a-și controla sănătatea și determinantele acesteia contribuie la dezvoltarea comunității și la îmbunătățirea standardelor de trai. Însă fără implicarea activă a persoanelor, multe oportunități pentru promovarea și protecția sănătății lor și sporirea nivelului lor de bunăstare sunt imposibile.

Factorii care contribuie la prosperarea și înflorirea societății determină și starea de sănătate a persoanelor, iar politicile care țin cont de acest principiu sunt mai eficiente. Accesul echitabil la educație, muncă decentă, condiții decente de trai și venituri decente, toate acestea contribuie la menținerea sănătății. La rândul său, sănătatea contribuie la sporirea productivității muncii, eficientizarea forței de muncă, îmbătrânirea mai sănătoasă a populației, precum și la cheltuieli mai reduse pentru concediile de boală și prestațiile sociale, respectiv la mai puține venituri fiscale pierdute. Cea mai bună modalitate de a asigura sănătatea și bunăstarea populației presupune conlucrarea tuturor sectoarelor guvernamentale pentru abordarea determinanților sociali și individuali ai sănătății. Starea bună a sănătății persoanelor poate susține recuperarea și dezvoltarea economică.

Performanța în domeniul sănătății și performanța economică sunt intercorelate, iar optimizarea utilizării resurselor în sectorul sănătății este esențială. Sunt importante atât efectele directe, cât și cele indirecte ale sectorului sănătății asupra economiei: ordinea dată de idei este importantă nu doar din perspectiva influenței activității din sector asupra sănătății și productivității economice a persoanelor, ci și datorită faptului că acest sector este în prezent unul din cele mai vaste sectoare economice în toate țările cu venituri medii și mari. Sectorul sănătății asigură numeroase locuri de muncă, fiind un important generator de resurse funciare, un constructor

Declarația politică de la Rio privind determinanții sociali ai sănătății (2011)

„Inechitatea din domeniul sănătății derivă din condițiile societale în care se nasc, cresc, trăiesc, muncesc și îmbătrânesc oamenii și se numesc determinanți sociali ai sănătății”.

Participanții au declarat:

„Noi reafirmăm din nou că inegalitățile în domeniul sănătății existente între țări și în cadrul acestora sunt inacceptabile din punct de vedere politic, social și economic, fiind discriminatorii și indezirabile, iar promovarea echității în sănătate este esențială pentru dezvoltarea durabilă și calitatea mai bună a vieții, precum și bunăstarea tuturor, ceea ce ar putea contribui, la rândul său, la asigurarea păcii și securității”.

Ce este un gradient social?

Gradientul social în domeniul sănătății înseamnă că odată cu îmbunătățirea situației socio-economice a persoanelor și/sau comunităților se îmbunătățește în mod progresiv și sănătatea lor. Astfel, inegalitățile în sănătate îi afectează pe toți. Acesta este un fenomen global aplicabil tuturor țărilor indiferent de nivelul lor de venit.

Investițiile în sănătate sunt utile

Creșterea cheltuielilor pentru sănătate corelează în 92% de cazuri cu un spor pozitiv al PIB. Pe parcursul ultimilor trei decenii, cheltuielile sistemelor de sănătate din majoritatea țărilor OECD au început să crească – în medie cu cel puțin 1% pe an mai repede decât PIB real în țările OECD. În 1950, cheltuielile pentru sănătate în Regatul Unit reprezentau 3% din PIB. Chiar și în SUA, în 1970 aceste cheltuieli ajungeau doar la 7% din PIB. Media cheltuielilor pentru sănătate în țările OECD a crescut de la 5% din PIB în 1970 până la 9% în 2010.

și un consumator. În plus, acesta este și un promotor al cercetărilor științifice și inovaționale, o importantă arenă pentru concurența internațională dintre oameni, idei și produse. Importanța acestuia va continua să crească, iar împreună cu aceasta și valoarea contribuției sale la realizarea unor obiective societale mai vaste.

Pe parcursul ultimilor decenii, sănătatea națiunilor din regiunea europeană a OMS s-a îmbunătățit semnificativ, însă nu peste tot și nu pentru toți în aceeași măsură, fapt inacceptabil. Multe grupuri ale populației și zone geografice sunt în urmă în ceea ce privește indicatorii de sănătate și deseori în cazul survenirii situațiilor de instabilitate economică, inegalitățile în domeniul sănătății se aprofundează atât între țări, cât și în cadrul acestora. În astfel de cazuri, minoritățile etnice, unele comunități ale migranților și grupuri precum sunt romii și populația mobilă sunt cei care suferă într-un mod disproporționat. Schimbarea caracteristicilor morbidității, demografiei și migrației ar putea să afecteze progresul obținut în ceea ce privește îmbunătățirea indicatorilor de sănătate, implicând necesitatea perfecționării mecanismelor de gestionare și guvernare strategică. Creșterea rapidă a numărului de boli cronice și a tulburărilor mentale, nivelul insuficient de coeziune socială, amenințările ecologice și incertitudinile financiare îngreunează activitățile realizate pentru îmbunătățirea indicatorilor de sănătate, punând în pericol durabilitatea sistemului de sănătate și celui de protecție socială. Sunt imperativ necesare abordări creative și inovative, care să fie susținute de angajamente reale.

O bază solidă de valori: atingerea celui mai înalt standard realizabil de sănătate

Sănătate 2020 se bazează pe valorile consacrate în Constituția OMS: dreptul fundamental al fiecărei ființe umane de a se bucura de cel mai înalt standard realizabil de sănătate. Țările din regiunea europeană a OMS au recunoscut dreptul la sănătate și angajamentul de a asigura accesul universal, solidar și egal la asistență medicală drept valori îndrumătoare pentru organizarea și finanțarea sistemelor lor de sănătate. Ținta lor, atingerea celui mai înalt standard realizabil de sănătate pentru toți fără a ține cont de etnie, sex, vârstă, statut social sau posibilitatea de a plăti. Aceste valori se referă la echitate, durabilitate, calitate, transparență, responsabilitate, egalitate de gen, demnitate și dreptul de a participa în procesul decizional.

Argumente sociale și economice substanțiale în favoarea necesității de a îmbunătăți starea de sănătate

Provocările cu care se confruntă guvernele în legătură cu cheltuielile pentru sănătate sunt mai mari azi ca oricând. În multe țări, cota bugetului de stat alocată sănătății este mai mare ca oricând, însă costurile pentru asistență medicală au crescut mult mai repede decât PIB-urile. Cu toate acestea, cel puțin pentru unele țări, datele ne demonstrează o lipsă de corelare între cheltuielile pentru sănătate și rezultatele finale în privința stării de sănătate. Multe sisteme de sănătate nu reușesc să țină în frâu cheltuielile sporite în condiții de austeritate financiară, care din ce în ce mai mult îngreunează dobândirea

Prevenirea este eficientă ...

De exemplu, experiența Poloniei ne demonstrează că alimentarea corectă și reducerea răspândirii fumatului fac posibilă reducerea frecvenței cazurilor de boli cronice ale inimii, precum și reducerea ratelor generale de mortalitate prematură.

Cea mai eficientă politică de control a tutunului în termeni de cost ține de sporirea taxelor. O creștere cu 10% a prețului ar putea rezulta în prevenirea a circa 0,6-1,8 milioane de decese premature în țările din Europa de Est și Asia Centrală. A

... în toate sectoarele ...

Beneficiile tangibile care au survenit drept rezultat al creșterii taxelor la alcool în Anglia au inclus o reducere de 183 mln. euro a cheltuielilor din sănătate și protecție socială și o reducere de 405 mln. euro în pierderile pentru productivitatea muncii și capacitate de muncă, iar costul implementării a fost de până la 0,10 euro per persoană (în total 3,7 mln. euro).

Economii în cadrul serviciilor de asistență medicală datorită numărului redus de spitalizări ce țin de consumul de alcool au fost estimate la 65 mln. euro în primul an, iar 118 mln. euro au fost economisite datorită reducerii cheltuielilor cauzate de comiterea infracțiunilor.

În Federația Rusă costul unui pachet comprehensiv de prevenire n-ar depăși 4 USD per persoană pe an.

Adaptare de la: Dahlgren G, Whitehead M. *Abordarea inegalităților în sănătate: ce putem învăța de la ceea ce s-a încercat?* London, King's Fund, 1993.

alocărilor necesare pentru sănătate și protecție socială. Costurile sporesc, în primul rând, din cauza creșterii ofertei din partea prestatorilor, precum noile tratamente și tehnologii, dar și a așteptărilor în creștere ale populației de a fi protejată împotriva riscurilor de sănătate și de a accesa servicii medicale de o calitate înaltă. Înainte de a lansa o reformă în sistemul sănătății, trebuie să fie analizate minuțios interesele economice și politice adânc înrădăcinate, precum și posibilitățile opoziției societale și culturale. Aceste provocări necesită niște abordări intersectoriale, deoarece ministerele sănătății nu le pot face față de unele singure.

În cazul adoptării unor strategii efective pot fi atinse beneficii reale pentru sănătate cu costuri acceptabile și în condiții de resurse constrânse.

Volumul în creștere de dovezi cu privire la aspectele economice ale prevenirii bolilor ne demonstrează posibilitatea de a stăpâni costurile pentru asistența medicală, doar numai dacă acestea vor reduce, în paralel, inegalitățile din gradientul social și vor acorda suport celor mai vulnerabile segmente ale populației. La moment, guvernele utilizează doar o mică parte din bugetul sănătății pentru promovarea sănătății și prevenirea bolilor – circa 3% în țările OECD – iar multe din ele nu abordează inegalitățile în mod sistematic. Utilizarea eficientă a inovațiilor sociale și tehnologice, în special în domeniul informației, marketingului social și mediei sociale, oferă posibilități reale pentru îmbunătățirea indicatorilor de sănătate.

Utilizarea eficientă a resurselor în sectorul sănătății poate duce la reducerea costurilor. Sistemele europene de sănătate se confruntă cu necesitatea de a-și îmbunătăți performanța și răspunsul la noile provocări. Reconfigurarea serviciilor, preluarea noilor responsabilități, introducerea unor stimulente și scheme de finanțare, ar putea toate să contribuie la o rentabilitate mai bună. Ca și în cazul altor sectoare, sistemele de sănătate trebuie să se adapteze la condițiile în schimbare și să se dezvolte. Aceste prevederi sunt susținute și în documentele vizând politica de sănătate a Uniunii Europene (UE) și OECD.

Într-o lume globalizată, soluționarea multor provocări cheie în domeniul sănătății necesită o conlucrare și colaborare între țări. Pentru realizarea acestui obiectiv este necesară o cooperare transnațională. Acest principiu a fost evidențiat într-un șir de acorduri internaționale, precum Regulamentul Sanitar Internațional, Convenția-cadru a OMS privind controlul tutunului, Declarația de la Doha cu privire la Acordul TRIPS și Sănătatea Publică (cu privire la proprietatea intelectuală).

Obiectivele strategice ale strategiei Sănătate 2020: respectarea deplină a principiilor echității sociale și perfecționarea guvernării strategice pentru sănătate

Sănătate 2020 recunoaște că activitatea de succes a guvernelor poate duce la îmbunătățirea sănătății, dacă diversele sectoare guvernamentale conlucrează pentru a realiza două obiective strategice:

- îmbunătățirea sănătății pentru toți și reducerea inegalităților în sănătate
- perfecționarea management-ului și a guvernării participative pentru sănătate

...dar trebuie să fie direcționată și spre reducerea inegalităților în sănătate

Inegalități importante există în cadrul țărilor cu privire la indicatorii de bază vizând stilul de viață, inclusiv: rata răspândirii fumatului, obezitatea, nivelul activității fizice și bolile cronice care limitează activitatea.

Pe lângă aceasta, există o probabilitate mai mare ca 20% din populația cu cel mai redus venit să-și amâne vizita la medic din cauza catastrofei financiare legate de plățile din buzunar.

Educația și sănătatea împreună

Există dovezi importante care susțin existența unei corelări între educație și sănătate. Conform datelor diverselor studii, numărul claselor absolvite în învățământul școlar este factorul cu cel mai înalt grad de corelare cu nivelul sănătății.

Conform *Raportului cu privire la Dezvoltarea Umană din 2003* (Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare): „Educația, sănătatea, nutriția, apa și canalizarea se completează una pe alta, astfel investițiile în unul din domeniile date duc la rezultate mai bune în celelalte domenii.”

Abordarea din partea întregului guvern

Activitățile din partea întregului guvern sunt activități guvernamentale de multe nivele (de la cel local până la cel global), care din ce în ce mai mult includ și grupuri din afara guvernului. Abordarea dată necesită dezvoltarea unor relații de încredere, principii comune de etică, o cultură a convenirii asupra acțiunilor de întreprins și noi abilități. Aceasta pune accentul pe o coordonare și integrare mai bună, fiind centrată pe scopurile generale ale societății susținute de guvern.

În țările cu sisteme federale sau cele în care nivelele regionale și locale sunt autonome din punct de vedere politic, consultările extensive între toate nivelele guvernamentale ar putea duce la consolidarea abordărilor din partea întregului guvern. O cerință de bază pentru toate nivelele și toate sistemele ar fi responsabilizarea.

Îmbunătățirea sănătății pentru toți și reducerea inegalităților în sănătate

Țările, regiunile și orașele care fixează obiective comune și parvin cu investiții comune pentru sănătate și alte sectoare pot să îmbunătățească semnificativ sănătatea și bunăstarea populației. Domeniile prioritare sunt: educația preșcolară, calitatea învățământului, condițiile de angajare și lucru, protecția socială și reducerea sărăciei. Abordările includ: ridicarea nivelului de rezistență a comunităților la factorii negativi externi, incluziunea și coeziunea socială; promovarea resurselor pentru asigurarea bunăstării; integrarea dimensiunii de gen și dezvoltarea resurselor individuale și comunitare pentru protecția și fortificarea sănătății, cum ar fi abilitățile individuale și sentimentul de apartenență. Fixarea unor ținte pentru în scopul reducerii inegalităților în sănătate ar putea stimula acțiuni active și constitui unul dintre principalele mecanisme pentru evaluarea dezvoltării sănătății la toate nivelele.

Abordarea inegalităților sociale contribuie semnificativ la asigurarea sănătății și bunăstării. Cauzele inegalităților sociale sunt complexe și adânc înrădăcinate în diversele etape ale vieții omului, exacerbând dezavantajele și vulnerabilitățile populației. Sănătate 2020 relevă îngrijorarea în creștere privind problemele ce țin de starea proastă a sănătății atât în cadrul țărilor, cât și în întreaga regiune. Diferența între cel mai înalt și cel mai redus nivel al speranței de viață la naștere a înregistrat în regiunea europeană a OMS 16 ani, cu diferențe esențiale între bărbați și femei; iar ratele mortalității materne sunt de 43 de ori mai înalte în unele țări din regiune decât în altele. Aceste extreme ale inegalităților în sănătate sunt corelate și de factorii comportamentali, inclusiv de consumul de tutun și alcool, de regimul alimentar și activitatea fizică, precum și de tulburările mentale, care la rândul lor reflectă starea de stres și lipsa protecției sociale a persoanelor.

Întreprinderea unor măsuri în privința determinantilor sociali și ecologici ai sănătății ar putea să abordeze efectiv multe inegalități. Rezultatele cercetărilor ne arată că intervențiile efective au nevoie de un mediu de politici care să depășească frontierele sectoriale și să ofere posibilitatea implementării unor programe integrate. De exemplu, dovezile colectate indică asupra faptului că abordările integrate față de asigurarea bunăstării copiilor și dezvoltarea lor timpurie produc rezultate mai bune și mai echitabile atât pentru sănătate cât și pentru educație. Dezvoltarea urbană care ține cont de determinanții sănătății este un factor crucial. Din acest motiv primarii și autoritățile locale joacă un rol din ce în ce mai important în promovarea sănătății și a bunăstării. Participarea și responsabilizarea tuturor factorilor interesați, dar și asigurarea unor mecanisme durabile de finanțare duc la ridicarea nivelului de eficacitate a unor astfel de programe locale.

Perfecționarea management-ului și guvernării participative pentru sănătate

Funcția de management realizată de ministerele sănătății și agențiile de sănătate publică va rămâne una vitală pentru gestionarea poverii bolilor în toată regiunea europeană și necesită consolidare. Sectorul sănătății este responsabil de elaborarea și implementarea strategiilor naționale și subnaționale de sănătate; stabilirea scopurilor și țăntelor pentru îmbunătățirea sănătății; evaluarea modului în care politicile altor sectoare afectează sănătatea; acordarea unor servicii de asistență medicală eficiente și de calitate înaltă; precum și asigurarea realizării funcțiilor de bază ale sănătății. Acesta mai

Sănătate în toate politicile

Principiul „sănătate în toate politicile” este menit să determine guvernarea să prioritizeze sănătatea și bunăstarea în cadrul tuturor sectoarelor. Acesta funcționează în două direcții: este nevoie să se asigure faptul că toate sectoarele își înțeleg rolul în domeniul sănătății, respectiv acționează potrivit acestui rol, precum și recunoscând modul în care sănătatea afectează alte sectoare.

Abordarea cu participarea întregii societăți

Abordarea cu participarea întregii societăți merge dincolo de instituții: aceasta influențează și mobilizează cultura și mass media locală și globală, comunitățile rurale și urbane și toate sectoarele relevante pentru politici, precum sistemul educațional, sectorul transportului, protecția mediului și chiar planificarea urbanistică. Un exemplu elocvent ar fi abordarea problemei obezității cu implicarea sistemului global de aprovizionare cu produse alimentare.

Abordările cu participarea întregii societăți reprezintă o formă de guvernare în colaborare, care ar putea complementa politicile publice. Acestea pun accentul pe coordonare prin intermediul unor valori normative și fortificarea relațiilor de încredere în rândul diverșilor actori.

Prin implicarea sectorului privat, societății civile, comunităților și persoanelor individuale, abordarea cu participarea întregii societăți ar putea consolida posibilitățile comunităților de a face față amenințărilor la capitolul sănătății, securității și bunăstării.

trebuie să țină cont și de modul în care politicile de sănătate afectează alte sectoare și actori.

Ministerele și agențiile de profil sunt din ce în ce mai mult implicate în inițierea abordărilor intersectoriale pentru sănătate, acționând în calitate de brokeri sau avocați ai sănătății. Cele menționate include beneficiile economice, sociale și politice ale unei stări bune de sănătate, precum și efectele adverse ale unei stări proaste de sănătate și inegalităților asupra fiecărui sector, a întregului guvern și a întregii societăți. Exercițarea unui astfel de rol de management presupune abilități diplomatice, dovezi, argumente și persuasivitate. Sectorul sănătății este și un partener al altor sectoare, deoarece consolidarea sănătății contribuie la realizarea scopurilor fixate în respectivele sectoare. În cadrul întrunirii de nivel înalt a ONU cu privire la prevenirea și controlul bolilor netransmisibile și a Adunării Generale privind Sănătatea, toate țările au aprobat astfel de abordări de colaborare, numite abordări din partea întregului guvern și cu participarea întregii societăți.

Guvernele de la toate nivelele analizează posibilitatea creării unor structuri și procese formale, care să susțină coerența eforturilor și soluționarea intersectorială a problemelor. Acestea ar putea îmbunătăți coordonarea și compensa dezechilibrul în alocarea competențelor dintre sectoare. Sunt recunoscute din ce în ce mai mult beneficiile strategice derivate din adoptarea abordării „sănătate în toate politicile”. Această abordare promovează o prioritarizare mai bună a problemelor legate de sănătate pe agenda politică, consolidează dialogul de politici vizând sănătatea și determinanții acesteia, precum și asigurarea responsabilității pentru rezultatele obținute în legătură cu indicatorii sănătății. Evaluarea impactului asupra sănătății și aprecierea economică sunt niște instrumente prețioase pentru evaluarea efectelor potențiale ale politicilor, putând fi utilizate pentru a evalua modul în care politicile afectează echitatea socială. Pentru a evalua impactul asupra sănătății pot fi colectate și validate date medico-sanitare calitative și cantitative. Un aport considerabil ar putea să-l aducă și cercetările privind nivelul de bunăstare, în special cele realizate sub egida unor organizații precum OECD.

Guvernele și-au asumat angajamentul pentru crearea unor structuri și procese capabile să abileze implicarea activă a unui spectru vast de actori cointeresați. Deosebit de importantă este participarea cetățenilor, societății civile, organizațiilor și altor grupuri (cum ar fi migranții) care formează societatea civilă. Grupurile active și dedicate problemelor sociale își unesc din ce în ce mai mult eforturile pentru soluționarea problemelor vizând sănătatea la toate nivelele de guvernare, de la cele globale până la cele locale. Printre numeroasele exemple de activitate a unor astfel de grupuri se numără și următoarele: întrunirile la nivel înalt sub egida Națiunilor Unite, vizând problemele referitoare la sănătate; Uniunea inter-Parlamentară; inițiativa OMS „Orașe și comunități sănătoase”; inițiativele globale de luptă împotriva sărăciei; inițiative de pledoarie specifice unor anumite boli, cum ar fi HIV; inițiativele naționale pentru definirea Țintelor de sănătate; strategiile regionale de sănătate ale unor astfel de entități precum UE. Toate acestea joacă un rol semnificativ în promovarea sănătății și avansarea sănătății pe agenda politică.

Dirijarea efectivă în cadrul întregii societăți ar putea susține atingerea unor rezultate mai bune în domeniul sănătății. Cercetările științifice au demonstrat o strânsă corelare între o guvernare responsabilă, noile forme de managemente și participarea activă a tuturor celor interesați. În secolul XXI, în calitate de lideri în promovarea sănătății ar putea să se remarce cetățenii, sectoarele și organizațiile. Activitatea dată ar putea prelua diverse forme, având nevoie de o abordare creativă și de noi abilități, în special în ceea ce

Contribuția societății civile

Societatea civilă este un actor cheie în formularea, promovarea și implementarea schimbărilor. Regiunea europeană a OMS plasează pe prim-plan stabilirea unor parteneriate inovative cu societatea civilă, inclusiv cu grupurile cheie care se confruntă cu riscuri mai mari (cum ar fi persoanele care trăiesc cu HIV) și cu organizațiile neguvernamentale care promovează interesele unor astfel de grupuri, oferindu-le servicii. Au fost înființate câteva rețele și organizații pan-europene în domeniu, deoarece numărul persoanelor care trăiesc cu HIV a crescut.

privește gestionarea conflictelor de interes și identificarea unor noi căi de soluționare a problemelor complexe și dificile. Împreună cu statele membre, OMS deține o responsabilitate specială în ceea ce privește exercitarea funcției de management și susținere a ministerelor sănătății pentru atingerea scopurilor propuse.

Abilitarea cetățenilor, consumatorilor și pacienților, este un factor cheie pentru îmbunătățirea rezultatelor din domeniul sănătății, performanța sistemelor de sănătate și a nivelului de satisfacție în rândul pacienților.

Vocea societății civile, inclusiv a organizațiilor pacienților și persoanelor individuale, organizațiilor tinerilor și persoanelor în etate este deosebit de importantă pentru a atrage atenția la mediile, stilurile de viață și produsele care au o influență distrugătoare asupra sănătății, cât și la lacunele și deficiențele existente în prestarea și calitatea serviciilor de asistență medicală. Această voce contează și din punct de vedere ar generării noilor idei.

Conlucrarea în domeniul priorităților strategice comune pentru sănătate

Strategia Sănătate 2020 se bazează pe patru domenii prioritare de acțiuni strategice:

- investirea în sănătate la toate etapele de viață și abilitarea cetățenilor;
- abordarea provocărilor majore din regiune cu privire la bolile transmisibile și cele netransmisibile;
- consolidarea sistemelor de sănătate centrate pe oameni, capacităților sănătății publice și a nivelului de pregătire, supraveghere și răspuns la situații excepționale;
- ridicarea nivelului de rezistență al comunităților locale și crearea unor medii de susținere.

În spiritul coerenței și consistenței, cele patru domenii prioritare se bazează pe „categoriile pentru fixarea priorităților și programelor în cadrul OMS”. Aceste categorii au fost convenite de statele membre la nivel global și au fost ajustate pentru a face față cerințelor și experiențelor speciale din regiunea europeană. Acestea se mai inspiră din strategiile și planurile relevante de acțiuni ale OMS la nivel regional și global.

Cele patru domenii prioritare sunt intercorelate, interdependente, completându-se reciproc. De exemplu, întreprinderea acțiunilor la toate etapele vieții și abilitarea persoanelor va ajuta la controlul epidemiei bolilor netransmisibile, la care ar putea contribui și capacitățile fortificate ale sănătății publice. Guvernele pot reliza un impact mai mare în domeniul sănătății corelând politicile, investițiile și serviciile și axându-se pe reducerea inegalităților. Biroul Regional pentru Europa al OMS își va consolida rolul său de resursă pentru elaborarea de politici în baza dovezilor și exemplelor de abordări integrate. Monitorizarea progresului regional obținut în realizarea Strategiei Sănătate 2020 se va realiza utilizând principalele ținte-obiective.

Realizarea celor patru priorități necesită o combinație a unor abordări de guvernare care să promoveze sănătatea, echitatea și bunăstarea. O guvernare chibzuită va anticipa schimbările, stimula inovațiile și va fi orientată spre investiții în promovarea sănătății și prevenirea bolilor. Noile abordări de guvernare vor include guvernarea prin intermediul politicilor și reglementărilor publice, precum și noi forme de colaborare cu organizațiile societății civile, agențiile independente și grupurile de experți. Crește necesitatea utilizării

Principalele obiective ale strategiei Sănătate 2020

Sănătate 2020 își propune drept scop să aibă un impact măsurabil asupra sănătății în regiune. Obiectivele regionale de mai jos au fost convenite de statele membre:

1. Reducerea mortalității premature în regiunea europeană către 2020.
2. Sporirea speranței de viață în regiunea europeană.
3. Reducerea inegalității în domeniul sănătății în regiunea europeană.
4. Consolidarea bunăstării populației din regiunea europeană.
5. Asigurarea acoperirii universale și a dreptului la cel mai înalt standard realizabil de sănătate.
6. Stabilirea unor obiective și ținte naționale cu privire la sănătate în statele membre.

Pentru monitorizarea realizării obiectivelor și țințelor naționale poate fi utilizat un set de indicatori convenit în mod voluntar de statele membre.

Sistemele de informații medico-sanitare susțin procesul realizării strategiei Sănătate 2020

Toate statele membre ale Regiunii Europene a OMS necesită să dezvolte sisteme și servicii de informații medico-sanitare. Biroul Regional pentru Europa al OMS acordă asistență statelor membre pentru evaluarea și perfecționarea tehnică a acestora și oferă informație medico-sanitară statelor membre prin:

- conlucrarea cu partenerii internaționali pentru a asigura standardizarea, comparabilitatea internațională și calitatea datelor cu privire la sănătate;
- conlucrarea cu o rețea de agenții de sănătate preocupate de dovezile și informația medico-sanitară;
- compilarea, diseminarea și facilitarea activă a accesului la datele cu privire la sănătate și dovezile cercetărilor realizate

unor dovezi obiective pentru argumentarea politicilor și practicilor propuse, respectării normelor etice, extinderii principiilor de transparență și sporirii responsabilizării în domenii precum protecția confidențialității vieții private, evaluarea riscurilor și aprecierea impactului asupra sănătății.

Sănătate 2020 recunoaște faptul că țările încep de la diverse puncte de pornire, se află în condiții diferite și dispun de posibilități potențiale variate. Multe decizii de politici în domeniul sănătății sunt luate deseori în condiții de incertitudine și cunoaștere insuficientă. Nu pot fi prezise nici efectele sistemice mai vaste ale multor aspecte referitoare la reformarea sistemelor de sănătate. Abordarea unor probleme complexe, precum obezitatea, morbiditatea multiplă și bolile neurodegenerative este o adevărată provocare. Devine din ce în ce mai importantă utilizarea cunoștințelor din științele sociale, comportamentale și cele de politici, inclusiv marketingul social, economia comportamentală și știința activității nervoase. Studiile au demonstrat valoarea promovării unor intervenții la scară mică, dar comprehensive, la nivel local și de comunitate pentru a încuraja acumularea unor experiențe utile și adaptarea ulterioară a acestora. Cooperarea în regiunea europeană ar putea accelera dezvoltarea expertizei: fiecare țară și sector ar putea să învețe unul de la celălalt și să aducă o valoare adăugată prețioasă.

Domeniul de prioritate 1. Investirea în sănătate la toate etapele vieții și abilitarea cetățenilor

Susținerea unei stări bune de sănătate pe tot parcursul vieții duce la sporirea speranței de viață sănătoasă și la un surplus de longevitate, ambele inducând beneficii importante de ordin economic, societal și individual. Transformările demografice care survin în interiorul țărilor au nevoie de o strategie eficientă, care ar putea cuprinde toate etapele vieții și să prioritizeze noile abordări de promovare a sănătății și prevenire a bolilor. Îmbunătățirea sănătății și asigurarea echității sociale în sănătate încep de la gravitate și de la dezvoltarea timpurie a copiilor. Copiii sănătoși învață mai bine, adulții sănătoși sunt mai productivi și vârstnicii sănătoși pot continua să contribuie activ la viața societății. O îmbătrânire sănătoasă și activă este o prioritate de politici și o direcție majoră de cercetare.

Programele de promovare a sănătății bazate pe principiile de implicare și abilitare a tuturor actorilor cointeresați oferă beneficii reale. Acestea includ: crearea unor condiții mai bune pentru consolidarea sănătății, îmbunătățirea cunoștințelor medico-sanitare, susținerea traiului independent și facilitarea alegerii în favoarea unui stil de viață mai sănătos. În special este vorba despre direcții de activitate precum asigurarea unei sarcini fără riscuri și a unui început de viață sănătos; promovarea siguranței și bunăstării copiilor și tinerilor; promovarea unor locuri de muncă sănătoase; precum și susținerea unei îmbătrâniri sănătoase. Ținând cont de epidemia obezității care se răspândește în întreaga Europă, o prioritate este și asigurarea cu produse alimentare sănătoase și condiții pentru o nutriție sănătoasă pe tot parcursul vieții.

Anumite dovezi temeinice relevă că modalitățile cost-eficiente de realizare a unor politici pot contribui în mod direct la îmbunătățirea sănătății și a bunăstării populației. În întreaga regiune europeană a crescut volumul experiențelor și dovezilor practice cu privire la programele și strategiile naționale de promovare a sănătății pentru grupurile cheie de maladii, precum cele cardiovasculare sau diabetul. Acestea au demonstrat că

Guvernarea pentru sănătate de obicei necesită o combinare de strategii

Declarația de la Moscova cu privire la modul sănătos de viață și controlul bolilor netransmisibile (2011) prevede următoarele: „Noi... recunoaștem că pentru a face față provocărilor BNT este absolut necesar de schimbat paradigma, deoarece BNT sunt cauzate nu doar de factori bio-medicali, dar mai sunt și influențați puternic de factorii comportamentali, de mediu, sociali și economici”.

Au fost identificate strategii bazate pe dovezi și cost-eficiente pentru reducerea consumului de tutun, inclusiv Convenția-cadru OMS privind controlul tutunului și cele șase strategii MPOWER care susțin Convenția la nivel de țară:

1. monitorizarea consumului de tutun și a eficacității măsurilor de prevenire;
2. protecția persoanelor împotriva expunerii la fumul de tutun;
3. acordarea de asistență pentru renunțarea la fumat;
4. avertizarea despre pericolele tutunului;
5. punerea în aplicare a restricțiilor cu privire la publicitatea, promovarea și sponsorizarea în favoarea produselor de tutun;
6. sporirea taxelor la tutun.

Intervențiile de control al tutunului reprezintă a doua, cea mai eficientă modalitate de utilizare a fondurilor într-o îmbunătățirea stării de sănătate, după vaccinarea copiilor.

Strategii similare bazate pe dovezi necesită a fi elaborate pentru alte riscuri sistemice de sănătate, cum ar fi obezitatea. Pentru alcool, statele membre deja au adoptat o politică globală și una regională.

atunci când sunt combinate management-ul guvernului, mediile de susținere și abordările care promovează implicarea activă și abilitarea cetățenilor, toate acestea ar putea avea succes. Fortificarea cercetărilor comportamentale sociale ar putea oferi un volum sporit de dovezi, care ar putea servi drept bază pentru direcția dată de activitate.

Fortificarea programelor de promovare a sănătății mentale este de o relevanță enormă. Fiecare al patrulea locuitor din Regiunea Europeană este afectat de un anumit tip de probleme de sănătate mentală la diferite etape din viața sa. O adevărată provocare ține de promovarea diagnosticării timpurii a depresiei și prevenirea suicidului prin inițierea unor programe de intervenții la nivel comunitar. Rezultatele cercetărilor științifice ne permit să înțelegem mai bine legătura distructivă între tulburările mentale și marginalizarea socială, șomajul, lipsa de adăpost și abuzul de alcool sau alte substanțe nocive. Trebuie să fie abordate și formele noi de dependențe, care se referă la mediul virtual.

Axarea strategică pe asigurarea unor condiții de trai sănătoase pentru tineri și vârstnici este de o importanță deosebită. Un spectru vast al diverșilor actori ar putea contribui la realizarea programelor de susținere a sănătății acestor grupuri de populație, incluzând activități capabile să unească reprezentanți ai diferitor generații. În cazul tinerilor, aceste activități ar putea include educația bazată pe egalitate, implicarea organizațiilor tinerilor și a programelor de acumulare a cunoștințelor medico-sanitare la nivelul școlilor. Integrarea aspectelor referitoare la sănătatea mentală și cea sexuală în astfel de programe este deosebit de importantă. În cazul vârstnicilor, inițiativele de îmbătrânire activă și sănătoasă pot aduce beneficii pentru îmbunătățirea sănătății și calității vieții.

Domeniul de prioritate 2. Abordarea provocărilor majore din Europa în domeniul sănătății: bolile transmisibile și netransmisibile

Sănătate 2020 se axează pe un set de strategii și intervenții integrate și eficiente pentru abordarea provocărilor majore din domeniul sănătății în regiune. Acestea se referă atât la bolile transmisibile, cât și la cele netransmisibile. Ambele tipuri necesită un set de acțiuni decisive în domeniul sănătății publice și intervenții din partea sistemelor de acordare a asistenței medicale. Eficiența acestor măsuri ține în mod direct de soluționarea problemelor care vizează echitatea socială, determinanții sociali ai sănătății, abilitarea cetățenilor și crearea unor medii de susținere.

Este necesară combinarea abordărilor pentru a răspunde eficient la povara înaltă generată de bolile netransmisibile în regiune. Sănătate 2020 susține implementarea unor abordări integrate din partea întregului guvern în beneficiul întregii societăți, convenite prin intermediul celorlalte strategii regionale și globale, în urma constatării impactului limitat pe care îl au acțiunile direcționate către comportamentul individului. Bolile netransmisibile sunt distribuite în mod inegal pe teritoriul țărilor, dar și între acestea, fiind strâns corelate cu acțiunile întreprinse în privința determinanților sociali și ecologici ai sănătății.

Povara bolilor netransmisibile

Regiunea europeană înregistrează cea mai înaltă povară de boli netransmisibile din toată lumea. Două grupuri de boli - cele cardiovasculare și cancerul - cauzează circa trei pătrimi din decesele din regiune, iar trei grupuri principale de boli - cele cardiovasculare, cancerul și tulburările mentale - cauzează peste jumătate din povara bolilor (măsurată în ani de viață ajustați după dezabilitate, DALY). O bună parte din decesele premature pot fi evitate: estimările indică că cel puțin 80% din toate bolile de inimă, atacurile cerebrale și diabetul de tipul 2, precum și cel puțin o treime din cazurile de cancer pot fi prevenite. Inegalitatea distribuirii poverii bolilor netransmisibile în cadrul țărilor și între țări ne demonstrează că mai există încă un potențial enorm pentru îmbunătățirea sănătății.

Povara tulburărilor mentale

Tulburările mentale sunt pe locul doi în rândul factorilor care contribuie cel mai mult la povara bolilor (măsurată cu utilizarea DALY) în regiunea europeană (19%) și cea mai importantă cauză a dizabilităților. Îmbătrânirea populației duce la o creștere a prevalenței demenței. Tulburările mentale obișnuite (depresia și anxietatea) afectează fiecare a patra persoană din comunitate în fiecare an. Totuși, circa 50% din persoanele cu tulburări mentale nu primesc nici-o formă de tratament. Stigmatizarea și discriminarea sunt principalele motive de ne-adresare la medic.

Sănătate 2020 susține eforturile în creștere depuse în vederea implementării mandatelor regionale și globale vizând bolile netransmisibile. Domeniile prioritare de acțiune pentru regiune sunt următoarele:

- **Declarațiile și strategiile existente.** Acestea includ Declarația Politică a Națiunilor Unite din 2011 cu privire la bolile netransmisibile; Convenția-cadru a OMS privind controlul tutunului; Strategia globală cu privire la regimul alimentar, activitatea fizică și sănătate; Strategia globală pentru reducerea abuzului de alcool și Planul regional de acțiuni pentru reducerea abuzului de alcool; Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei Europene de prevenire și control a bolilor netransmisibile 2012-2016; Planul de acțiuni al OMS pentru Europa cu privire la sănătatea mentală.

- **Promovarea sănătății.** Conform elementelor definite în Carta de la Ottawa pentru promovarea sănătății, această direcție de activitate stă la baza tuturor acestor declarații și strategii. Toate acestea încurajează guvernele să elaboreze strategii naționale intersectoriale cu scopuri și ținte care vizează provocările cheie ce țin de bolile netransmisibile.

Sănătate 2020 susține eforturile continue și sigure de combatere a bolilor transmisibile. Nici o țară nu poate renunța la vigilență, având datoria de a menține cele mai înalte standarde. Pentru regiunea europeană se propun următoarele domenii prioritare de acțiune:

- **Dezvoltarea capacităților de supraveghere și a celor informaționale:** pentru a implementa Regulamentul Sanitar Internațional, a îmbunătăți schimbul de informații și, în caz de necesitate, pentru a implementa activități comune de supraveghere și control al maladiilor de către autoritățile din domeniul sănătății publice, veterinar, agricole și de producție alimentară în scopul perfecționării controlului bolilor infecțioase care pot fi transmise de la animale la oameni, inclusiv a bolilor infecțioase emergente, a organismelor rezistente la medicamente și a infecțiilor transmise prin apă și produse alimentare.

- **Abordarea amenințărilor virale și bacteriale serioase:** pentru a implementa politicile și planurile de acțiuni regionale; a combate rezistența la substanțe antimicrobiene; a stăpâni apariția și răspândirea organismelor și infecțiilor rezistente la medicamente prin utilizarea prudentă a antibioticelor și controlul maladiilor; a asigura securitatea unor facilități de bază, precum este apa și produsele alimentare; a atinge și menține nivelul recomandat al penetrării vaccinurilor, cu scopul de a preveni bolile vaccino-dirijabile și a atinge țintele regionale și globale de eradicare și eliminare a poliomielitei, rujeolei, rubeolei și malariei; pentru a controla deplin bolile majore, precum tuberculoza, HIV și gripa prin asigurarea accesului întregii populații, inclusiv a grupurilor vulnerabile, la sistemul de asistență medicală și la intervențiile bazate pe dovezi.

Povara tuberculozei

În 2010, regiunea europeană a estimat 420.000 de cazuri noi și recidive de TBC și 61.000 de decese cauzate de TBC. Majoritatea TBC, 87% din cazurile noi și 94% din decese survin în partea de est și centru a Regiunii. Regiunea înregistrează cea mai mică rată din lume de tratament cu succes, reflectând și rata înaltă de TBC rezistentă la medicamente; TBC multi-drog rezistentă este constatată în 13% de cazuri noi tratate și 42% din cele tratate anterior. Boala este deseori legată de condițiile socio-economice proaste și alți determinanți, cum ar fi lipsa de adăpost.

Un sistem de sănătate

„În cadrul de politici și cel instituțional al oricărei țări, sistemul de sănătate reprezintă un ansamblu de organizații, instituții și resurse publice și private menite să îmbunătățească sau să recupereze sănătatea. Sistemele de sănătate includ atât servicii personale și populaționale, cât și activități de influențare a politicilor și acțiunilor altor sectoare pentru a aborda determinanții sociali, economici și de mediu ai sănătății”.

- Carta de la Tallinn: Sistemele de sănătate pentru sănătate și bunăstare.

Progresul tehnologic și științific

Activitățile vizând genomul uman influențează substanțial direcția cercetărilor științifice, politicilor și practicilor sănătății publice, facilitând numeroase descoperiri cu privire la baza genomică a sănătății și maladiilor. Progresul științific rapid și noile instrumente din domeniul genomics au contribuit la înțelegerea mecanismelor maladiilor.

Nanotehnologia implică proprietăți și structuri de manipulare la scară nano. Aceasta este utilizată pentru terapii medicamentoase mai bine direcționate cu utilizarea așa-numitor medicamente inteligente. Deja s-a demonstrat că aceste noi terapii medicamentoase cauzează mai puține efecte adverse și sunt mai efective decât terapiile tradiționale.

Domeniul de prioritate 3. Consolidarea sistemelor de sănătate centrate pe persoană, a capacităților sănătății publice și pregătirii, a supravegherii și răspunsului la situații excepționale

Asigurarea unei asistențe medicale de calitate și a rezultatelor îmbunătățite de sănătate necesită sisteme de sănătate viabile din punct de vedere financiar, potrivite pentru scopul propus, centrate pe persoană și bazate pe dovezi. Toate țările trebuie să se adapteze caracteristicilor demografice și modelelor de morbiditate în continuă schimbare, mai ales în privința provocărilor sănătății mentale, a bolilor cronice și a condițiilor legate de îmbătrânire. Ordinea dată de idei necesită reorientarea sistemelor de asistență medicală întru prioritizarea prevenirii bolilor, încurajarea îmbunătățirii continue a calității și prestarea integrată a serviciilor, asigurarea asistenței medicale continue, susținerea posibilităților de auto-ajutorare a pacienților și realocarea maximă a asistenței medicale în proximitatea maximă a domiciliului pacienților, ținând cont de aspectele de siguranță și de eficiență pecuniară. De asemenea, se impune evaluarea potențialului medicinei personalizate.

Sănătate 2020 reconfirmă angajamentul OMS și al statelor sale membre de a asigura acoperirea universală, inclusiv accesul la asistență și medicamente de calitate înaltă și accesibile financiar. Multe țări au atins deja acoperirea universală, însă mai rămân multe de făcut pentru eliminarea plăților exagerate și a cheltuielilor de pauperizare pentru asistență medicală în regiune. Este importantă durabilitatea pe termen lung și rezistența față de ciclurile economice, capacitatea de a stăpâni creșterea prețurilor induse de ofertă și de a evita irosirea resurselor, oferind în același timp un nivel rezonabil de protecție financiară. Mecanismele de evaluare a tehnologiilor medicale și de asigurare a calității sunt extrem de importante pentru asigurarea transparenței și a responsabilității din sistemele de sănătate, fiind parte integrantă a culturii siguranței pacientului.

Sănătate 2020 menține angajamentul față de abordarea bazată pe asistența medicală primară drept o temelie pentru sistemele de sănătate din secolul XXI. Asistența medicală primară poate face față necesităților zilei de azi prin stimularea unui mediu favorabil pentru dezvoltarea și fortificarea parteneriatelor, precum și prin încurajarea persoanelor să participe prin noi modalități în propriul tratament și să-și îngrijească mai bine propria lor sănătate. Utilizarea multilaterală a instrumentelor și inovațiilor secolului XXI, cum ar fi tehnologiile informaționale – fișa digitală a pacientului, telemedicina și e-sănătatea, precum și mass media socială, ar putea contribui la o asistență medicală mai bună și mai adaptată principiului cost-eficiență. Perceperea pacienților drept niște parteneri și resurse, precum și asumarea responsabilității pentru rezultatele tratamentelor medicale sunt niște principii importante.

Atingerea unor rezultate mai bune în privința sănătății necesită o consolidare substanțială a funcțiilor și capacităților sănătății publice. Deși capacitățile și resursele sănătății publice variază pe tot cuprinsul regiunii, prioritizarea investițiilor în dezvoltarea capacităților și aranjamentelor instituționale ale sănătății publice, precum și eforturile depuse pentru consolidarea sănătății, promovării sănătății și prevenirii maladiilor ar putea induce niște beneficii importante și cost-eficiente. Ar putea fi de folos și revizuirea și ajustarea legilor privind sănătatea publică, precum și a instrumentelor destinate modernizării și eficientizării funcțiilor sănătății publice. Din ce în ce mai importantă devine

Tehnologiile pentru pacienți și îngrijitorii acestora, cum ar fi instrumentele de auto-conduită, aplicațiile și dispozitivele medicale pentru conduita mai bună a sănătății sau a bolilor cronice la domiciliu vor contribui la schimbarea caracterului îngrijirii acordate și la reducerea costurilor implicate.

Sănătatea publică

Regiunea Europeană a OMS utilizează definiția lui Acheson a sănătății publice: „știința și arta de a preveni boli, a prelunge viața și a promova sănătatea prin intermediul unor eforturi organizate ale societății”. Acest obiectiv este realizat prin instituții publice și acțiuni colective. Sănătatea publică include servicii tradiționale, cum ar fi analiza situației cu privire la sănătate, supravegherea sănătății, promovarea sănătății, prevenirea, controlul bolilor infecțioase, protecția mediului și salubritatea, pregătirea și răspunsul la dezastre și urgențe de sănătate, sănătatea ocupațională și multe altele. Abordările mai recente includ și determinanții sociali ai sănătății, gradientul social al sănătății și guvernarea strategică pentru sănătate.

20 de ani de acțiuni vizând mediul și sănătatea în Europa

În 1989, fiind îngrijorate de dovezile din ce în ce mai numeroase cu privire la impactul mediilor periculoase asupra sănătății umane, țările din regiunea europeană, împreună cu Biroul Regional pentru Europa al OMS au inițiat primul set de acțiuni care vizau mediul și sănătatea în vederea eliminării celei mai semnificative amenințări ecologice pentru sănătatea omului.

Progresul obținut întru realizarea acestui obiectiv este susținut de un șir de conferințe ministeriale care sunt organizate o dată în cinci ani și sunt coordonate de Biroul Regional pentru Europa al OMS. Conferințele sunt unice și întrunesc diverse sectoare pentru a formula politici și acțiuni vizând mediul și sănătatea în Regiunea Europeană.

cooperarea la nivel global și soluționarea problemelor medico-sanitare de caracter transfrontalier, dar și coordonarea la nivelurilor care au delegat și descentralizat responsabilitățile privind sănătatea publică.

Revitalizarea sănătății publice și regândirea modului de prestare a serviciilor necesită reformarea școlarizării și a instruirii cadrelor medicale.

Cadrele medicale mai flexibile, cu mai multe abilități și orientate spre lucrul în echipă reprezintă componenta de bază a unui sistem de sănătate capabil să facă față cerințelor secolului XXI. Această ordine de idei include acordarea de asistență în echipă; noi forme de prestare a serviciilor (inclusiv îngrijiri la domiciliu și îngrijiri pe termen lung); competențe în scopul susținerii abilității și auto-îngrijirii pacienților; planificarea strategică și managementul consolidat, conlucrarea inter-sectorială și existența unor capacități de management. Acest fapt mai implică o nouă cultură de muncă, de natură să stimuleze noi forme de cooperare între profesioniștii din sănătatea publică și cei din asistența medicală, precum și între profesioniștii din serviciile medicale și cele sociale. În fine, cooperarea ar acoperi și sectorul sănătății alături de celelalte sectoare. Criza globală a cadrelor medicale presupune implementarea Codului Global al OMS de practici pentru recrutarea internațională a personalului medical.

Elaborarea unor politici de adaptare, sporirea rezistenței structurilor la factorii negativi externi, anticiparea și pregătirea eficientă de urgențele din domeniul sănătății publice reprezintă acțiuni cheie. Este important ca politicile să reflecte complexitatea relațiilor cauză-efect și să răspundă rapid și inovativ în cazul survenirii unor evenimente imprevizibile, precum izbucnirea unor boli transmisibile. Regulamentul Sanitar Internațional solicită țărilor să implementeze o abordare intersectorială și transfrontalieră, care să țină cont de pericolele iminente în cazul urgențelor de sănătate publică. De asemenea, țările trebuie să fie pregătite de gestionarea efectivă a aspectelor de sănătate în cazul dezastrelor și a urgențelor umanitare.

Domeniul de prioritate 4. Sporirea nivelului de rezistență a comunităților și crearea unor medii de susținere

Ridicarea nivelului de rezistență în raport cu factorii negativi externi reprezintă un element cheie pentru ocrotirea și promovarea sănătății, dar și a bunăstării la nivel individual și comunitar. Capacitatea persoanelor de a-și menține sănătatea este strâns corelată cu mediul în care acestea se nasc, cresc, lucrează și îmbătrânesc. Evaluarea sistematică a impactului asupra sănătății produs de mediul dinamic, mai ales în ceea ce privește tehnologia, munca, producerea de energie și urbanizarea, este foarte importantă și trebuie să fie urmată de acțiuni care să asigure efecte pozitive asupra sănătății. Comunitățile mai rezistente răspund într-un mod proactiv la situații noi și adverse, se pregătesc de schimbările economice, sociale și de mediu și gestionează mai bine situațiile de criză și dificultățile. Inițiativa OMS „Orașe și comunități sănătoase” oferă un șir de exemple pentru atingerea unui nivel ridicat de rezistență, în primul rând prin implicarea localnicilor și generarea unor condiții de implicare activă a comunității în soluționarea problemelor de sănătate. Alte rețele bazate pe condițiile de mediu au indicat asupra unor experiențe similare, cum ar fi școlile sau locurile de muncă ce promovează îmbunătățirea sănătății.

Colaborarea dintre sectorul de mediu și cel al sănătății este crucială pentru protejarea sănătății oamenilor de riscurile unui mediu periculos sau contaminat, dar și pentru crearea unor condiții sociale și fizice

Guvernarea pentru sănătate

Guvernarea strategică pentru sănătate promovează acțiuni comune ale sectoarelor de sănătate și celor ce nu țin de sănătate, actorilor publici și privați, precum și a tuturor cetățenilor pentru realizarea unor interese comune. Ordinea dată de idei necesită un set de politici în sinergie, multe din care se referă la sectoare ce nu țin de sănătate și nu fac parte din sistemul guvernamental, prin urmare necesită să fie susținute de structuri și mecanisme care facilitează colaborarea.

Conceptul dat oferă o temelie legitimă miniștrilor și ministerelor sănătății, precum și agențiilor de sănătate publică să întreprindă acțiuni dincolo de sectorul sănătății și să-și asume roluri noi în conturarea de politici care să promoveze sănătatea și bunăstarea.

Coerența cu evoluțiile globale în domeniul sănătății

Strategia Sănătate 2020 este în totalitate consistentă cu cerințele și inițiativele evoluțiilor globale în domeniul sănătății. Aceasta înglobează viziunea de susținere acordată persoanelor pentru a atinge nivele mai înalte de sănătate, și acest fapt este reflectat și în procesul de reformare a OMS.

benefice pentru promovarea sănătății. Pericolele mediului ambiant sunt un determinant major al sănătății; multe tulburări ale sănătății fiind legate de mediul ambiant. Dintre acestea, cele mai importante sunt poluarea aerului și impactul schimbărilor climatice. Acești factori interacționează cu determinanții sociali ai sănătății. Efectele benefice pentru sănătate care derivă dintr-o economie cu un nivel redus de carbon, la fel ca și beneficiile adiționale pentru sănătate, induse de politicile ecologice, sunt analizate în contextul Conferinței Națiunilor Unite cu privire la dezvoltarea durabilă, RIO+20. Țările au început să elaboreze politici care induc efecte pozitive simultane, atât pentru bunăstarea planetei, cât și pentru sănătatea oamenilor, recunoscând importanța colaborării dintre sectoare în vederea protecției sănătății omului în fața riscurilor dintr-un mediu contaminat și periculos.

Extinderea colaborării interdisciplinare și intersectoriale dintre sănătatea umană, animală și de mediu sporește eficiența sănătății publice. Acest proces ar putea include următoarele aspecte: luarea unor măsuri orientate spre implementarea deplină a acordurilor multilaterale de mediu, precum și a recomandărilor procesului european cu privire la mediu și sănătate; extinderea activă a bazei de cunoștințe științifice, în special a celor care afectează atât sănătatea, cât și mediul; asigurarea dezvoltării și adaptării continue a serviciilor pentru mediu și sănătate; încurajarea sectorului sănătății în vederea întreprinderii unor acțiuni de mediu responsabile în domeniul său de activitate.

Conlucrarea: valoare adăugată datorită parteneriatelor

Obiectivele strategiei Sănătate 2020 vor fi realizate prin intermediul unei combinații de eforturi individuale și colective. Condițiile obligatorii pentru realizarea obiectivelor sunt următoarele: existența unui scop comun și a unor eforturi majore întreprinse de către întreaga societate (guvernele, organizațiile neguvernamentale, societatea civilă, sectorul privat, mediul academic și științific, cadrele medicale, comunitățile și fiecare cetățean).

Cheia către succesul strategiei Sănătate 2020 va fi strânsa colaborare între statele membre și OMS cu implicarea activă a altor parteneri. Colaborarea strânsă dintre Biroul Regional pentru Europa al OMS, Cartierul General al OMS și alte regiuni este de o importanță enormă. Această ordine de idei va fi susținută de implicare vastă a rețelelor și entităților regionale, cum ar fi Comunitatea Statelor Independente, Comunitatea Economică Euro-asiatică, țările din sud-estul Europei și UE.

Biroul Regional pentru Europa al OMS își va îndeplini rolul constituțional de a acționa în calitate de autoritate de direcționare și coordonare a activităților internaționale în domeniul sănătății în regiunea europeană. Acesta va stabili și menține relații eficiente de colaborare cu diverși parteneri și va oferi asistență tehnică țărilor. Biroul va depune eforturi pentru a implica cât mai mulți actori interesați; a spori nivelul de coerență a politicilor; a contribui la elaborarea și implementarea unor platforme comune de politici; a partaja date și informații medico-sanitare; a unifica forțele pentru efectuarea supravegherii. De asemenea, Biroul va susține dezvoltarea noilor tipuri de cooperare, bazată pe rețele și internet. Biroul Regional OMS va servi drept sursă pentru susținere și consultare, fiind un depozit de dovezi practice privind eficacitatea deciziilor luate, și în același timp va elabora și implementa noi tipuri de strategii de cooperare cu statele membre.

Conlucrarea cu UE oferă o temelie solidă, deschide noi oportunități și aduce beneficii adiționale. Cele 28 de state membre ale UE care intră în componența Regiunii implementează un proces de integrare și cooperare în domeniul

Viziunea Strategiei Sănătate 2020

În viziunea noastră, Regiunea Europeană a OMS trebuie să fie o regiune în care toți oamenii sunt abilitați cu posibilități pentru realizarea deplină a potențialului sănătății și atingerea unei bunăstări și în care țările, în mod individual sau în comun, conlucrează pentru a reduce inegalitățile în sănătate, atât în Regiune cât și în afara acesteia.

Contribuția OMS

OMS se află într-un proces de reformă, având scopul de a contribui la îmbunătățirea sănătății și consolidării coerenței în domeniul sănătății globale pentru a orienta organizația spre atingerea unor astfel de principii ca excelență, eficacitate, eficiență, receptivitate, transparență și responsabilizare.

Scopul general este de a trece de la o organizație care soluționează probleme separate printr-o serie de programe tehnice spre o organizație care induce efecte prin conlucrarea cu autoritățile naționale, prin eforturi combinate și coordonate ale birourilor de țară, birourilor regionale, cartierului general și avanposturilor sale, cu toate funcționând drept parte integră a unei rețele interdependente.

sănătății în baza Strategiei de Sănătate a UE, cât și a cadrelor de politici și mecanismelor juridice și financiare pentru implementare a acestora. Pe lângă aceasta, țările candidate în vederea aderării la UE, potențialii candidați și țările pretabile Instrumentului European de Parteneriat și Vecinătate întreprind acțiuni consistente pentru a-și alinia legislația și practicile la standardele UE. Acest fapt ar putea contribui substanțial la implementarea strategiei Sănătate 2020. Declarația comună a Comisiei Europene și OMS, care include șase foi de parcurs pentru o colaborare mai vastă, reprezintă un pas important în vederea consolidării parteneriatului.

De asemenea, este consolidată cooperarea existentă între OMS și organizațiile internaționale active în regiunea europeană. Aceste organizații includ entități precum agențiile Națiunilor Unite, OECD, Consiliul European, agențiile și fondurile de dezvoltare, precum și organizațiile neguvernamentale majore. Țările din toată regiunea contribuie la cooperarea cu organizațiile internaționale și beneficiază de pe seama acesteia, fapt care reprezintă o resursă valoroasă pentru susținerea scopurilor comune ale strategiei Sănătate 2020 și cele ale altor sectoare și organizații.

Dezvoltarea legăturilor cu noile tipuri de parteneriate pentru sănătate, active la diferite nivele de guvernare strategică în toată regiunea reprezintă o sursă importantă de susținere. Mecanismele inovative de cooperare, precum este Rețeaua de Sănătate din Europa de Sud-Est și politica „Dimensiunea de Nord”; rețeaua europeană a OMS „Orașe sănătoase”, rețelele naționale „Orașe sănătoase” și „Regiuni pentru sănătate”, rețelele sub-naționale din cadrul CSI și rețelele OMS pentru fortificarea sănătății în diverse medii, inclusiv în cele din școală, locul de muncă, spitale și instituții penitenciare din toată regiunea – toate aceste parteneriate contribuie substanțial și pozitiv.

Conlucrarea cu societatea civilă va permite o promovare mai eficientă a implementării Strategiei Sănătate 2020. Multe organizații de voluntariat și grupuri de auto-ajutorare au identificat sănătatea drept o parte importantă din activitatea lor și multe servicii de sănătate continuă să fie acordate drept componentă a îngrijirii în familie, comunitate sau auto-îngrijire. Organizațiile societății civile acționează la nivel local și global și au influențat semnificativ agendele de sănătate și determinanții sociali ai sănătății. Prin urmare susținerea contribuției din partea acestor organizații are o importanță semnificativă pentru atingerea unor rezultate pozitive la toate nivelele.

Căutarea unor căi pentru implicarea utilă a sectorului privat, respectând principiile etice. Există o multitudine de atitudini cu privire la implicarea sectorului privat în domeniul sănătății, acestea variind atât în interiorul unei țări, cât și între diverse țări. Cu toate acestea, companiile comerciale se implică din ce în ce mai mult în toate aspectele vieții omului. Influența acestora ar putea contribui atât la consolidarea, cât și la subminarea sănătății. Un scop important ar fi acela de a securiza un angajament solid din partea actorilor sectorului privat față de domeniul sănătății, precum și cel de a încuraja și saluta responsabilitatea socială din partea entităților private.

Informație adițională

Un șir de studii au fost contractate și revizuite pentru a asigura ca toate analizele și propunerile de acțiuni din Strategia Sănătate 2020 să fie bine argumentate cu probe de cercetări analitice și experiențe. Acestea includ următoarele:

- Kickbusch I, Gleicher D. *Guvernarea pentru sănătate în secolul 21*. Copenhaga, Biroul Regional pentru Europa al OMS, 2012.
- *Raportul cu privire la determinanții sociali ai sănătății și distribuirea sănătății în Regiunea Europeană a OMS*. Copenhaga, Biroul Regional pentru Europa al OMS (va apărea în 2013).
- McDaid D, Sassi F, Merkur S, eds. *Promovarea sănătății, prevenirea bolilor: caz economic*. Maidenhead, Open University Press (va apărea).
- McQueen D et al., eds. *Guvernarea intersectorială pentru sănătate în toate politicile*. Copenhaga, Biroul Regional pentru Europa al OMS, 2012.
- Bertollini R, Brassart C, Galanaki C. *Revizuirea angajamentelor statelor membre europene a OMS și a Biroului Regional pentru Europa al OMS între 1990 și 2010. Analiză în spiritul Strategiei Sănătate 2020*. Copenhaga, Biroul Regional pentru Europa al OMS, 2012.

Sănătate 2020 – un scop comun și o responsabilitate partajată

Strategia Sănătate 2020 este un cadru de politici practic și ajustabil.

Acesta oferă o platformă unică pentru acumularea comună de cunoștințe și partajarea de experiență și expertiză între țări. Strategia dată recunoaște faptul că fiecare țară este unică și diverse țări vor aborda diverse căi pentru a realiza scopuri comune. Țările vor utiliza diferite puncte de inițiere și abordări, însă vor rămâne unite de același scop comun. Angajamentul politic față de acest proces este esențial, iar pentru a oglindi ordinea dată de idei, țările au stabilit ținte regionale.

Într-o lume interdependentă crește necesitatea întreprinderii unor acțiuni comune de către toate țările.

La moment, setul complet de forțe și factori globali și regionali reprezintă o adevărată provocare pentru sănătatea omului și determinanții acesteia. Deși mult mai mulți oameni decât vreodată în trecut au posibilitatea să-și îmbunătățească starea de sănătate în ziua de azi, totuși nici-o țară nu va putea de sine-stătător să valorifice potențialul inovațiilor și să schimbe sau să soluționeze provocările induse în domeniul sănătății și în bunăstare.

Prosperitatea din viitor a țărilor individuale și a regiunii ca un tot întreg va depinde de dorința și capacitatea de a utiliza noile oportunități pentru consolidarea sănătății și bunăstării generațiilor prezente și celor din viitor.

Sănătate 2020 susține și încurajează ministerele sănătății să reunească actorii cheie cu scopul implicării acestora în eforturile comune menite să asigure îmbunătățirea sănătății locuitorilor din regiunea europeană.

Biroul Regional pentru Europa al OMS

Organizația Mondială a Sănătății (OMS) este o agenție specializată a Națiunilor Unite, creată în 1948, cu responsabilitatea primară pentru problemele internaționale vizând sănătatea și sănătatea publică.

Biroul Regional pentru Europa al OMS este unul din cele șase birouri regionale din întreaga lume; fiecare birou are propriul său program ajustat la condițiile specifice de sănătate din țările deservite.

State membre:

Albania
Andora
Armenia
Austria
Azerbaidjan
Belarus
Belgia
Bosnia și Herțegovina
Bulgaria
Cipru
Croatia
Danemarca
Elveția
Estonia
Federația Rusă
Finlanda
Fosta Republică Iugoslavă
a Macedoniei
Franța
Georgia
Germania
Grecia
Irlanda
Islanda
Israel
Italia
Kazahstan
Kirgizstan
Letonia
Lituania
Luxemburg
Malta
Monaco
Muntelegru
Norvegia
Olanda
Polonia
Portugalia
Regatul Unit
Republica Cehă
Republica Moldova
România
San Marino
Serbia
Slovacia
Slovenia
Spania
Suedia
Tadjikistan
Turcia
Turkmenistan
Ucraina

SĂNĂTATE 2020

Un cadru european de politici
pentru susținerea acțiunilor vizând
sănătatea și bunăstarea populației
la nivelul guvernului și a societății

**Organizația Mondială a Sănătății
Biroul Regional pentru Europa**

Biroul OMS din Republica Moldova

Str. Sfatul Țării 29, MD-2012, Chișinău, Republica Moldova

Tel.: +373 22 83 99 60 Fax: +373 22 83 99 70 E-mail: whomda@euro.who.int

Site web: www.euro.who.int/moldova